

**Танхельм. Первісний Дух.
Танхельм. Первісний Дух**

КУПИТИ

Про книгу

Танхельм — королівство морфів, наполовину людей, наполовину тварин, яким править Джайна Благородна. Але однієї ночі все змінюється: королева гине, а до влади приходять заколотники на чолі з кривожерливим магом Ерголом. Танхельм перетворюється на в'язницю, морфи голодують і дичавіють. Ергол полює на «Книгу Стихій», а ключ до неї — Ейла Одноока, що десять років провела у засланні на Крайній Півночі. Від Ергола її рятує незнайомець, який знає про минуле Ейли більше, ніж вона сама. І тепер морфиня змушена з'ясувати, що насправді сталося тієї фатальної ночі. Передусім для того, щоб віднайти себе справжню. Заборонена магія, духи природи й фантастичні істоти супроводжуватимуть читачів, які разом з Ейлою дійдуть до основ і постануть перед Первісним Духом.

Юлія Романюк

Тамхельм

Первісний Дух

ФАБУЛА
ВИДАВНИЧИЙ ДІМ

хвилини минають

і ти проминаєш

ти це розумієш

та не відчуваєш

ти навіть не знаєш

де є твоє «я»

бо «я» — тільки символ

бо «я» — це ім'я

а ти — це мінлива як хвиля присутність

між тим що збулось і що має ще збутись

ніде так насправді тебе і нема

за символом «я» — безпробудна пітьма

за іменем — сотні подібних імен

горить ерихон і горить карфаген

і несть їм числа

і нема тобі краю

і ти проминаєш

але не вмираєш

із пустки у пустку

з нізвідки в ніде

невидимим руслом

незвідане йде

Іздрик

ЕЙЛА

Десять років на Крайній Півночі королівства Танхельм. Тут сніг тримав оборону до середини другого місяця блакитного сезону, щільно вкриваючи землю. Спів птахів чужий холодним землям, самі ворони та сови скрикували в ніч. Грунт твердий, мов каміння гірських стін, відмовлявся приймати життя. На Півночі тіла закопували, не піддаючи вогню. В інших куточках Танхельму, святкуючи дні народження, морфи купалися у водоймах біля дерев, під якими розвіювали попіл мертвих, щоб не забувати, якими прийшли у світ — мокрими та голими. Десять років в оточенні злодіїв, ґвалтівників і вбивць, що різали горлянки за золотий тан чи мстилися за когута, який дер горлянку під вікнами. Десять років серед засланих на Крайню Північ, за якою тягнулося Льодове Кільце — мовчазні гори, що не знали спокою й гуділи вітрами. А за ними — льодовий народ на вічномерзлій землі, змієподібні з пласкими обличчями, що поклоняються драконоподібним богам.

Хвилі голосів, помережані високими нотами, заколисували. Хіба в цих дітей, що прибігали тричі на тиждень до храму, була мати? Рідна відмовилася від них, викинула з гнізда, мов другосортне пташеня, яке не навчилося літати. Танхельм пригортав малюків, цілував у мордочки, чухав між вухами, а потім кидав в обійми холоду. Хіба можна називати ненькою зрадницю? Північ не відверталась од них, голубила, але й не відпускала. Ейла теж втратила свою матір, і за однієї згадки про домівку, про столицю Танхельму Кінгтрас, де минуло дитинство, у пам'яті спалахував вогник. Не свічка, що колихається від протягу, а огорнутий блакитним вогнем морф. Довгий плащ, срібна застібка на грудях — Беарон, охоронець королівської бібліотеки. Згорблений морф, що від світанку до заходу охороняв двері.

Спогади вицвітали, залишаючи притуплений часом біль.

Рука потягнулася до ока, що десять років споглядало темряву.
У непогоду, коли заметілі заганяли безхатків до побитих руїн, шрам

багровів й обридливо свербів.

Минуле здавалося кошмаром, але він не розсіювався з приходом світла. Мати, батько, Олаві. Кіпаріс, яку витягнули з будинку разом з королевою. Меч, що пройшов у живіт Бріама так легко, ніби різали масло, а не живу плоть. Олаві... Гидке відчуття нудоти перемішувалося з сюжетами книжок, що оживали під кипарисовим деревом. А почалося з недомовок. Тепер Ейла розуміла: не все, що бачиш та чуєш, правда. Часто правда захищена набагато глибше.

Таємниця в сім'ї Сяйнооких зростала, мов дерева в саду. Рослини поглинали воду, а те чудовисько висотувало з будинку все добре, що існувало між ними. Хіба не тоді виросла руката стіна? Відштовхувала їх одне від одного й дихала холодом, якого не знала Крайня Північ.

Ейла розпитувала солдатів внутрішньої варти, чиї сірі однострої губилися серед заметів. Вартові глипали очима, викрививши губи, буцім Ейла не морфіня — заблукалий щур.

За кілька срібних танів торговці не скупилися шепнути вістку з далеких земель.

— Чи чути щось про Кіпаріс Сяйнооку, близьку подругу королеви Джайни? Вона жила з судженим та донькою в будинку, південні стіни якого огортав сад, так, саме там, де озеро.

Ті стнали плечима і розводили руки. Будинок стояв пустою. Вітер хазяйнував, заходячи крізь розбиті вікна. Сад здичавів, перетворившись на кострубатого, крикливого монстра. Верби гуділи й потріскували, вилися віттям під ногами та хапали за руки непроханих гостей.

Незвіданість материної долі пекла Ейлині груди. А от мертвий батько не приносив болю. Бріам — темна постать, викрик, від якого пахла щока: «Досить, Ейло!».

Ейла потрапила на Крайню Північ на зачині сезону червоних квітів, коли земля ще зберігала залишки холоду. Дереву скидали цвіт,

а поодинокі бджоли блукали, шукаючи квіти. Від самого початку морфиня ловила обурені погляди. Кинута до найкращого будиночка, знайшла роботу на муфлоновій фермі, не голодувала, як більшість засланців.

Ремісники, ковалі, торговці, ткачі, бондарі, кошарі приїжджали за дешевою робочою силою. Нащо наймати містян за золоті тани, коли засланці приймали оплату в срібняках? Їжу, як насмішку влади, привозили на Зовнішній Ринок. Кістки, засолені обрізки м'яса, сушена риба, овочі та фрукти. Місцеві морфи пускали слину, намагалися красти, та врешті ловили облизня й стусани від вартових.

Ранок Ейли починався з миття. Морфиня обмивала тіло, вичухувала яскраву лисячу шерсть, здирала з хвоста бруд, гріла людську частину тіла теплою водою. Обв'язувала живіт вовняним поясом, а голову вкривала омюссом^{1}, захищаючи вуха та шию від холодного й вологого вітру. Опісля прогрівала будинок, носила воду, готувала вечерю. Весь день, аж до спадання темряви, Ейла гляділа муфлонів: накидала сіна, прибирала загони, зістригала вовну. У теплий сезон ганяла отару до пасовиськ узлісся, де трава найшвидше продиралася назустріч сонцю. Вечорами морфиню зустрічала пустка темного будинку.

Полегшало, коли з'явився Френк. Він бурчав, цурався роботи, але підтримував вогнище, не даючи сховку схолонути. Не співчуття змусило впустити незнайомця, коли сніг замітав подвір'я, а жаль до себе. Френк не розповідав про минуле, дивно поглядав на Ейлу, але достатньо присутності живої істоти, щоб відчувати і себе живим.

Та Френкова ненависть проростала деревом, новою стіною. Він кляв Танхельм і королеву, ховаючись у темному закутку кімнати. Якщо Ейла тікала від минулого, вдавала, що його не існує, то Френк носив його поперед себе, мов штандарт.

• • •

Ейла вела уроки двічі на тиждень. Діти, спрагли до магії не менше, ніж до свободи, всотували знання, які могла дати Ейла. Почалося з двох-трьох дітлахів, що приходили послухати оповідки, легенди про драконоподібних богів, перекази про Лерена, який прийшов з Фіраану, а зник на Самотньому острові, про першого короля Танхельму Саваота, таврованих богом песиголовців, історії про духів природи, які славилися підлістю і допомагали за платню опісля обумовленого звертання.

За школу правив храм Лерена з високими стінами, потрісканими малюнками сузір'їв, перерізаними часом лініями, що зображали маршрут до місця, де живе Безликий. На стелі сонце — Головне Світило, і місяць — Нічний Мисливець.

До Великої Битви в храм приходили подорожні та охочі разом з провідниками помолитися Лерену. Опісля місцина вимерла й покрилася холодом льодового народу. Шістсот років тому королі вирішили засилати на холодні землі злочинців, яким дали шанс жевріти, існувати без сенсу й мети.

Щось різко загупало, луною прокотилося до мармурової стелі — і Ейла підскочила. Реальність змусила повернутися, виринути з думок. Діти закінчили завдання і робили кожен своє. Хто скидав з долоньок іскри, слідкуючи за спалахами, а хто, хихочучи, намагався підпалити хвіст сусіда.

Ейла підвелася — і тиша повернулася у древні стіни. Сніг кружляв за брудними вікнами, свистіло зі щілин, а самотня синиця скрикнула з карниза. Погляди обмацували Ейлу, знову і знову торкаючись покаліченого ока. Вона свідомо приховувала, хто вона, не видавала справжнього прізвища, бо чужий страх краще за літописця писав історії.

Ейла пішла між лавами, перевіряючи завдання. Великі світляки кружляли, торкаючись дитячих плечей. З пів дюжини яскравих і два, що ледь зблискували примарним світлом.

Вдихаючи на повні груди, Ейла відчувала запах глини та відсирілого дерева на даху. Малюнки квітів тягнулися від підлоги до стелі по західній стіні. Облущені, обгорілі й розбиті, але досі величні. Сині, мов небо чи море. Червоні, як кров й уособлення любові. Жовті, неначе ранішня заграва сонця. Білі, мов перший сніг. Кожному сезону відповідний колір.

Ейла поклала руку на голову морфа, чия шерсть збилася в цупкі й масні клубки. Зелені очі мружилися, а капіляри набрали загрозливого червоного кольору. Хвилин двадцять у морфеняти не виходило нагріти руки, викликати вогонь бодай на пучках пальців. Магія дозволяла брати гарячі предмети й за потреби захищатися. На Крайній Півночі виживання понад усе. Тут, ховаючись під ковдрою ночі, морфи збивалися в купи, впиваючись одне одному в шиї за шмат м'яса чи голу, з потрісканим суглобом, кістку.

— Спробуй ще раз,— прошепотіла Ейла на вухо, погладжуючи учня між вухами.

— Панно Ейло, дивіться, в мене вийшло! Світляки! — скрикнула мала морфиня, вказуючи на стелю.

Ейла підійшла, взяла в руку кістляву долоньку — під високою стелею кружляли мерехтливі кульки світла. Недостатньо яскраві, щоб освітити дорогу вночі, але згодилися б для освітлення кімнати. Видимі для хазяїна, невидимі чужому оку.

— Молодець, Авгуро. Але я просила чаклувати видимими чарами, аби ми також бачили,— мовила Ейла, повертаючись до робочого стола.

Світляки — портал у минуле. Ейлі пригадалися дні біля озера. Мати так само погладжувала доньку між вухами, вселяючи віру словами,— далеке та нереальне марево, ніби частина чужого життя, за яким вона підгледіла. Блакиттю спалахнуло вогнище, проганяючи приємні спогади. Беарон метався темною кімнатою, розмахуючи руками, збурював навколо себе повітря, підживлюючи стихію. Ейла дивилася на дітей, сумно усміхаючись,— покинуті від народження.

Те саме морфеня пробувало викликати вогонь, спідлоба поглядаючи на вчительку. Язички огорнули пальчики, але раптово згаснули. В очах, що випромінювали впертість і розчарування, Ейла бачила себе, довгий шлях до простих побутових чарів. Дещиця примітивної магії давалася важче, ніж блакитне полум'я, що приходило без запрошення. У Кінгтрасі Ейлина відмінність викликала глузування, а тут дозволяла вижити.

Ейла повернулася до столу й заховала папери до ящика. Увагу привернула рука, що тягнулася до стелі. Авгура стояла, хилитаючись маятником, аж настовбурчився хвіст. Щоразу на уроках Ейла придивлялася, потайки розглядала, намагаючись зрозуміти, хто ж вона — каракал чи все ж сервал?

Ейла вирівнялася, припросивши кивком.

— Панно Ейло, я хотіла запитати,— Авгура глитнула слину і врешті припинила гойдатися. Натомість узяла до рук хвоста, вискубуючи піщані шерстинки з китиці.— Лерен створив нас, так ви розповідали, панно. А світ? Лерен заздрих іншим богам, отже, світ існував і до нього?

— Провідники Лерена не дають одностайної відповіді, Авгуро. Одні кажуть, що світ створили боги людей, мовлять про круглі форми, черепах та розпечені кулі. Інші, що це — творіння пращурів льодового народу, а саме драконоподібних богів. А Чорнокнижники мовлять про Позамежжя, що саме звідти прийшло життя, прийшли перші боги. Але вони ж кажуть, що богів не існувало до створення світу. Що тих, хто створив наш світ, нарекли богами за творення.— Ейла сперлася на стіл. Діти тут, у місці, далекому від чинного храму, тягнулися до Лерена. Бог морфів, охоронець Танхельму, батько світил, чи врятував він бодай одну душу?

— Що тоді існувало, панно?

— Темрява і Світло. Невідривні та взаємопов'язані, але краще зак...

— Ви вірите у сказане? — Авгура затнулася від запитання, яке злетіло з язика швидше, ніж вона встигла його спіймати.— ...панно.

Ейла згадала кульку світла, що спопеляла берег озерця, відбиваючись на сітківці очей. Від неї віяло не жаром, а чимось значно гіршим. Ніби кулька увібрала все світло світу. Ніби готувалася пролити його на першого-ліпшого морфа. Кілька валунів, трава і засохлий кущ — усе, що відділяло світло від Ейли. Вона мала тікати, але страх скував на місці.

Хіба поясниш дітям, що вона відчувала, коли викликала духів? Ту дрібноту, що не здатна зашкодити. Магія проходила крізь тіло, залишаючи вибоїни та відчуття сили. Залишала розчищені дороги, якими піде наступного разу. Незрозуміла, керована мертвою мовою та внутрішніми силами.

Ейла ледь кивнула.

— Напевно. Я не знаю.— Вказала на різьблений еркер.— Головне Світило хилиться до заходу.

Речі зникали у торбах, здійснювся гамір. Магічна, майже інтимна атмосфера розвіялася.

Блакитний сезон ще не встиг повернути володіння, сходячись у двобої з білим. Сезони впивалися один в одного — змії, що пожирали власні хвости. Столітні дуби схилили голови перед значно древнішим за Лерена богом — Первісним. Тим, хто створив землі, рослини, моря, тварин, риб... Вітер шматував морди, здирав з голів омюсси, продираючись до шкіри під шерстю.

Ейла обережно ступила на східці,— всього чотири, вкриті льодом,— які вели у двір. Нога ковзнула вперед. Схопившись за тин, змахнувши хвостом, морфиня повернула рівновагу. Зціпила зуби, згадавши, що тричі просила Френка почистити двір від ожеледиці.

Ейла вертіла головою, часто кліпаючи. Одноока, вона ледь бачила, коли температура до ночі знижувалася, а з неба сікло дрібним снігом.

Здорове око втрачало гостроту зору — картинка розмивалася, репалася, ніби Ейла дивилася крізь сітку.

Збудований на старий манір будинок вітав глухими стінами. Саморобні вікна витріщалися з південної сторони, а в бік дороги будівля була сліпа. Грубі колоди дерев, відібрані близнюки, горизонтально лежали одна на одній. Такий він і стояв, коли морф-лев привіз Ейлу,— голий і непокритий. Морфиня обробила стіни глиною, воюючи з Північчю за тепло. Обклала дах торфом і підлатала балки, що тримали конструкцію і розділяли єдину кімнату на усамітнені закутки. З десятків разів спустившись у долину й піднявшись назад, наносила каміння. Вимурувала піч при вході й збила саморобні ліжка. Рушники, ковдри та деякий одяг подарував фермер, у якого Ейла гляділа муфлонів. Протівні створіння смерділи та буцалися, але їхня вовна йшла на плащі та ковдри, рятуючи від холоду. Ночами морфиня вивчала побутові чари. Те, що приносило харч, на Півночі вважалося самим життям. За роботу з дітьми Ейлі платили не танами — батьки дякували їжею.

За порогом Ейла скинула дві торби. Вовк-морф Френк сидів біля вогнища. Огорожа з каміння втратила охайний вигляд, а земля біля вогню почорніла. Повітря обважніло від запаху горілої деревини. Френк звів похмурі очі, поправив вовняну накидку, стягуючи до грудей. Такий вигляд мали собаки, яких кусали блощиці,— знервовані, напружені, кидалися гризти хвоста. Серед темно-сірих шерстин, між вухами, виблискувала перша сивина. Він зачухував шерстину назад, ніби так міг змусити час бігти у зворотному напрямку.

— Френку! — Ейла намагалася руками розігнати дим.— Білий день! Ти знову розвів багаття! Нащо? — Повернулася до чана обмити руки. Людська шкіра вкрилася брудом, а під нігтями зеленіло. Шерсть над ліктями збилась у тугі вузли.

— Закінчатся дрова — натягаю нових. Мені холодно.

Френк окинув Ейлу поглядом, помічаючи принесені роками зміни. Шерсть стала ще яскравішою, вогняного кольору, який пасував до смарагдової сукні. Як матір, але вища. Ширша в плечах та позбавлена

сліпої доброти в погляді. Зелене око хмуро дивилося, райдужка нагадувала трави Кінгтрасу, а сліпе око, мов Північ, глипало порожнечою.

Вовк не оповідав своєї історії. У глибині душі морфа, на вкритих пилом і павутинням полицях, лежала надія, що домовленість досі в силі. Але ненависті байдуже. Згадуючи королеву, Френк відпускав на волю прокльони. Вона обманула, зрадила, покинула конати в канаві. Його запхнули до воза й відправили на Північ. Обіцянка-цяцянка, як говорила матінка Френка Сірого.

— Ти хотів сказати, що я натаскаю, так? Френку, ти нічого не робиш. Сидиш, читаєш, їси, спиш.— Ейла витерла руки, дістала з торби продукти.

— Щось смачне там? — Він аж підвівся, втягуючи повітря, але одразу зморщив носа.— Овочі?

— Хочеш більшого? Кісток? Може, м'яса? То піднімися і йди працюй!

— Нащо викладати магію малим вилупкам? За це? — Він тицьнув на ріпу, яку Ейла поклала на хиткий стіл, що півколом оточував вогнище посередині будинку.

Картопля, морква, цибуля та ріпа вивалилися на стіл. Почистивши від шкірки, порізавши на шматки, Ейла вкинула овочі до казана над багаттям.

— Френку, тобі ніби травмували нижні кінцівки, а не руки. Чом би тобі не піти працювати до бондаря? Чи на місцеву ферму? Сартон розводить і кіз.— Ейла сіла навпроти Френка, ніби відгородившись від нього багаттям.

— За двадцять срібняків збивати діжки? Чи за п'ятнадцять чатувати бридких цапів?

— За ці гроші можна жити. Двадцять твоїх, двадцять п'ять моїх, ще овочі.— Вона махнула рукою на казан.— Червоного сезону буде

легше. У нас клаптик землі, почнемо полювати на...

— Краще б тобі ті батьки платили грошима.

Ейла схилила голову, вдивляючись у Френка. Звідки в ньому стільки злоби?

— У тому казані, де булькоче твоя вечеря, харчу більше, ніж я змогла б купити за платню, рівну двом робочим дням. Морфи багато віддають, аби їхні діти навчалися, отримували знання, які допоможуть вижити. Королівство забрало в нас...

— Королівство забрало в нас усе! — Френк гримнув по столу. — Це справедливо? Чесно? Я нічого не зробив. Як порушив закон, то чому не кинули на місяць-другий до темниці? Я виконував свою роботу, Ейло! Це та велика доброта королеви? Колись сюди кидали лише злочинців, а тепер... усіх, хто бачить Танхельм інакшим. Зустрічала новеньку Вів'єн? Краще відправили б до... — Він затнувся, рукою пригладивши вуха. Інтуїція Френка підказувала, що Арктус зазнав кращої участі, чи навпаки гіршої, раз він не на Крайній Півночі. Френк чортихнувся, згадавши лиса з мішечком золотих і солодкими обіцянками.

Ейла не відповіла. Френк зачепив правду, що ховалася за вицвілими спогадами. Морфиня торкнулася сліпого ока, пробіглася шрамом. Біль удару забувся, ніби минула тисяча років, але злість пульсувала, переливалася за вінця. Та у всіх почуттях не було сенсу, бо Беарон мертвий. Тому вона на Півночі — за вбивство.

— Я виконував обов'язок. Захищав екіпаж, коли мене побили й викинули в рівчак. І хто бився зі мною? Люди! Уявляєш? Дістати б новини зі столиці. Дізнатися б, що везла королева, чим те обернулося. — Френк потягнувся по засохлий окраєць хліба. — Не таке мені обіцяли. Правду кажуть, не варто робити добра і не отримаєш зла на відплату.

Ейла розглядала Френка. Міцно стиснута щелепа ховала два ряди гострих зубів. Карі очі нагадували бурштин.

Хто ховається за подобою морфа? Звіряча морда, шерсть, що скрадливо опускається до ліктів та грудей, а спиною збігає тонкою смужкою вздовж хребта, вливаючись у хвіст на куприку.

Людиноподібні, здатні керуватися здоровим глуздом та мораллю? Чи радше звірі, яким Лерен подарував руки та ноги, шматок торсу синів та доньок Адама й Єви, що керуються інстинктами та закликами Первісного? Духа, бога, що породив і привів на світ у початковій подобі диких тварин.

Морфиня заплющила очі, глибоко вдихнула, відганяючи думки. Сіла за стіл і спробувала змінити тему.

— Що читав? — Ейла кивнула на книжки на столі.

— Історію морфів і Танхельму. Зловив себе на тому, що раніше не знаходив часу на таке. Звіряче походження, милість Лерена...

— Може, колись ти й про роботу так скажеш. Що ось, настав час, можна й працювати.— Ейла протягнула останні слова, вперши руки в боки, пізно усвідомивши, що повернулася до початку.

— Знущаєшся? — Френк зірвався, заточуючись під вагою, яка тиснула на скалічені коліна.— Давай я знову почну про дітей і твою магію. Я стараюся не чіпати цю тему. Добре, часом говорю, але ж за платню. Ти думала, кому ти викладаєш? Обірванцям з Правого Кута. Є ж у тебе такі? Авгура? Хіба ні? Донька вбивці. Діон зарізав сестру, аби заволодіти будинком. Ти ж маєш знати, що там самі...

— Діти невинні...

— Діти не винні, хто їхні батьки, але діти мають дурну звичку виростати схожими на батьків. Розумієш? Вона народилася тут. Що вона бачила? — Френк обперся на стіл, намагаючись встояти.— Ще, Ейло, нагадай, чому ти прийняла мене до свого помешкання, коли ми повернулися до кореня проблем. Мене викинули з воза на дорозі за десять верст від Півночі. Надіялися, що я подохну там! Тебе ж привезли, надавши будинок. Поясниш, хоча б тепер? Скільки ще ми

оминатимемо цю тему? Ще з десять років? Чи поки світила Лерена не згаснуть?

Ейла мовчала, розглядаючи полум'я, пару над казаном. Вогнище згасало, а тепло тікало крізь холодні вікна. Врешті Ейла звелася й учепилася руками за спинку стільця.

— Скільки тобі було? Рік минув, як ти прийшла серед ночі? Не тому, що шукала розради після нічного жахіття, еге ж? — Френк ступив крок, наближаючись до Ейли. Він згадував її в будинку Сяйнооких, погляди, рухи, її дружбу з Олаві. Серед тисячі морфів Кінгтрасу Ейла мала бачити Френка. Але не хотіла згадувати. Свобода у Танхельмі, Кінгтрас, королева, Сяйноокі — минуле життя не мало значення. Для неї, але не для Френка. — Звикла до любові, спрагла до визнання, самовпевнена й самозакохана, а ще злорадна паскуда, яка колись загине від власних же рук. — Френк виплюнув останні слова.

— Я...

— Мені чхати. — Сірий зробив півколо і наткнувся на стілець, за який трималася Ейла. — Єдине, що мене хвилює, так те, що ти передаєш знання дітям злочинців, бо ми з тобою не такі. Мене й принизили, але я досі відданий Танхельму. Діти передадуть знання батькам, той запал до свободи, який ти плекаєш у них. Засланці зміцніють, зростять мужність, переб'ють вартових і почнеться війна. Крайня Північ наважиться піти на Кінгтрас. Цього хочеш? Хіба там не залишилося тих, кого ти любиш?

Слова боліли, мов ляпаси.

— Ти перебільшуєш. Населення Крайньої Півночі маленьке.

— Є міста в королівстві, які страждають трохи менше од нас, але страждають. Вони приєднуються. Ти хоч іноді розмовляєш з торговцями?

— Вони не говорять новин з вільних міст.

— Потрібно не лише слухати, а й чути, морфине.

Ейла розізлилася на себе. Стосунки з Френком були тим, що просто існувало за визначенням. Вони не друзі, бо не ділилися секретами. Не названа рідня, бо турбота їм чужа. Брак поваги вказував на брак любові. Ліки проти самотності, не більше. Їхня дія припинялася, щойно півень, проганяючи криком сон, провіщав світанок.

Погляд зрячого ока дратував Френка. Морф дотягнувся до книжки, що визирала з Ейлиної торби, і кинув її у вогнище. Гидився від самого себе, згадуючи, як на третю ніч на Крайній Півночі повзав від будинку до будинку, благаючи прихистку. Сезон червоних квітів дозволив пожити на дворі, але білий сезон Півночі не знав жалю. Ейла впустила його ще до того, як він встиг відкрити покриту льодом пащу. Тому вона мала над ним владу. Хай що він робив, постійно думав: «Я сплачую борг».

Ейла залементувала й кинулася рятувати єдиний примірник «Чарів-Оберегів». Книжки привозили на Зовнішній Ринок, ретельно ховаючи від вартових. Ліниві язики лизали шкіряну обкладинку, надувалися і тріскали бульки, чорніли краї сторінок. Ейла загасила полум'я порухом руки, дістаючи гарячу книжку, але запізно — чорнота поглинула слова.

— Ти ідіот, Френку! Ти знаєш, скільки я віддала за неї? Три вовняні ковдри!

— Переживеш.— Він пошкандибав до свого закутка-кімнати, шаркаючи ногами й тягнучи соломку на долівці.

— Геть звідси! — Ейла загарчала.

— Що? — Френк зупинився і озирнувся.

— Забирайся!

— Добре. Я піду посплю. Відпочинеш і...

— Ні! Забирайся з мого будинку!

— Ти справді думаєш, що я піду, Ейло? Куди? До колишньої резиденції? До тих голих стін? Ти відпустиш? — Френк виструнчився, приховуючи біль у колінах.— Твою матінку скарали за зраду Танхельму, так сказали вартові. Морфи говорять, а ти не слухаєш, не питаєш, як належить. Золото — хибний шлях. Кіпаріс не заслали сюди. Вона згоріла живцем. Залишилися самі кістки. Не кажуть, чи Джайна досі королева, бо я підозрюю, що ні. Глянь, що твориться. Прозрій! Морфи голодують. Річкові поселення, Лісові села, Самум, місто Гірників... Виживають коштом людей. Степові міста біля Кінгтрасу недоотримують зерна! Рівнина Еракот вимирає. Що вкрала Кіпаріс? Певно, те, що я захищав. О, цей погляд, так. Я знаю, хто ти.— Френк спробував відсахнутися, але Ейла вчепилася в його плечі руками, які з кожною секундою насичувалися помаранчевим кольором. Замість полегшення від сказаного з'являвся біль.— Що ти робиш, кляте стерво? Припини!

Долоні Ейли покрилися тонким шаром полум'я.

— Повторюю тобі зрозумілішою мовою. Вимітайся з мого будинку.— Тонкі риси морди задерев'яніли під гримасою огиди. Ейла протягнула Френка до виходу. Відчинила двері ногою й викинула морфа.

Скотившись, той скрючився, тримаючись за коліна. Дрібний, скоцюрблений, подертий, мов дике щеня.

— Спробуєш повернутися — і я піду на Зовнішній Ринок до вартових. Навіть для покараних є закон. Це моя власність, передана актом, підписана розпорядником земель. Я маю на неї таке саме право, як і на нове прізвище. Йди звідси, собако!

— Ти пожалкуєш, обіцяю.— Френк гарчав, не підводячись. Лляні штани змокли від снігу, а морф трусився від холоду.

Ейла зачинила двері, затягнула клямки, зачинила віконниці й розправила фіранки. Притулила руки до хмизу, даруючи життя новому багаттю. Запалила гасові лампи та свічки, не оминаючи

закуток Френка. Не змігши всидіти на місці, взялася перебирати речі. Схилилася до полицки, зацікавившись, що читав сіроманець: історія, виготовлення зброї, зберігання продуктів. Морфиня майже не бувала в його закутку. Френк сам прибирав, облаштовував меблі, буркотав під носа, коли Ейла хотіла замінити солому. Видирав сніп і шкутильгав, плутаючись у власних ногах.

Книга валялася на підлозі, розкрита — Головне Світило та Місяць, найстарші діти Лерена. Зорі — молодші, покликані оберігати та освітлювати шлях морфам, творінням заздрісного бога. Ейла нахилилася по примірник, але натрапила на дошку, що випирала над іншими. Провела рукою в повітрі, сіпнула вгору, подумки підіймаючи шмат дерева. Дошка зринула, зависнула на рівні грудей і з глухим стуком звалилася на долівку. У ніші, що нагадувала футляр, лежав меч із сапфіром на руків'ї.

— Звідки ти взяв його, сіроманцю?

Ейла забрала зброю. Несла обережно, ніби то древній артефакт. Таке не продавали на Зовнішньому Ринку, куди з'їжджалися торговці з вільних міст. Ковалі кували підкови, кинджали, стріли, ножі — те, на що здатні пошарпані північани.

Оглядаючи зброю з іншого боку, Ейла помітила ледь видний, затертий часом та пилом текст на долі меча. Літери елегантно закручувалися, розтягувалися, буцім майстер намагався зробити слово довшим та ширшим, щоб воно зайняло всю площину — Танхельм. Меч Королівської Варти, наближених до королеви солдатів, яких обдаровували гравіюванням та сапфіром. Охоронців, що отримували накази напряду від королеви, стерегли покої, супроводжували її світлість.

«Чи дійсно ти тут за те, що не зміг захистити вантаж?» — Ейла крутила меч у руках, розглядаючи тонку роботу рікасо, товсту гарду^{2}, вкриту сріблом.

Слово «вантаж» викликало якусь дивну пульсацію в животі. Вона намагалася зловити її, аби обмацати, але та втекла — собака, що

ганявся за хвостом. Зринув спогад про Олаві й теплий закуток Південного району Кінгтрасу. Тоді вона підійшла до неї? Вони уклали домовленість? Ейла розповіла Олаві, так, вона пригадала. Але до чого тут Френк?

Заховавши меч під ліжко, Ейла лягла спати, благаючи сон відігнати мару минулого. Вона не хотіла згадувати. Не хотіла розуміти.

• • •

День минув, сповнений буденними турботами. Ейла блукала ринком, перемовляючись із містянами. Торгувалася з продавцями, сварячись через завищені ціни. Перебирала голі кістки та роздивлялася засолене м'ясо — мрію, що лежала перед носом, манячи запахами.

Придбавши обідрані, майже голі спинки фазанів і трохи коренеплодів, згрібши покупки до торби, морфиня пішла на головну дорогу, відчуваючи на собі погляди вартових. Солдати дивилися спідлоба, ніби очікували хибного кроку. Мерзле каміння розліталось з-під ніг. Сніг мокрішав, Ейла провалювалась у в'язку масу, ледь видираючись з утворених ям. Пахло вологою землею. Чорняві голі клапти виглядали з-під снігу — брудні, встелені торішнім листям, яке не встигло перегнити. Ворони горлали, літаючи чорними, сильнішими за вітер хмарами.

Вдома Ейла змела з поверхонь пил, наносила дров, замінила сіно та приготувала їжу. Відчувши нові холодні вітри, розтопила ще піч та всілася на долівку читати, залишивши віконниці відчиненими — впускаючи до хатини місячне світло. Порухом запалила трійку газових ламп.

Френк ніби здер шкірку з незагоєної рани, що безперестанку кровила. Морфиня знову погналася за словом «вантаж», від якого вдавалося відірватися у світлі дня. Що того вечора перевозила мати за наказом королеви? Який стосунок до цього мав Френк?

Морфиня пропустила розділ бойової та захисної магії,— розділ чарів, які не вдавалося підкорити,— продовжила шукати для дітей нові побутові. Книга пропонувала заклинання для створення легкого вітерцю, який згодився б для розведення вогню.

Очі злипалися. На морфиню навалилася втома тижня. Ейла задрімала, схиливши голову на груди.

Потріскував вогонь. У дерев'яні стіни гупав вітер. Скло дрижало, виспівуючи свою історію. Наполегливий стук у вікно пробудив Ейлу.

Коли сонце сідало, навіть у першій половині вечора, двері будинків Півночі наглухо зачинялися. Хай би як Ейла виправдовувала дітей містян і хай би що там говорив Френк, а вона розуміла, що живе поряд зі зlodіями та вбивцями. Ці морфи мостили халабуди з патик та побитих цеглин, палили вогнище у дворі резиденції, не маючи даху над головою, різали м'ясо кинджалами, ховалися од вітру в напівзруйнованих будівлях чи виритих ямах на узліссі, не раз натрапляючи на поховання.

Стукіт повторився, але гучніший. Шибка заходила ходором. Чому стукали у вікно? Ейла подумала про Френка. Він приповз благи прихистку? Дотягнувся до присадкуватого вікна? Історія любить повторення.

Ейла підійшла до вікна, ледь відсунувши засмальцьовану фіранку. Забула запалити вуличний ліхтар, тож намагалася з п'ятьми вихопити риси гостя. У відповідь глипала темрява.

— Хто там?

Тишу знову обірвав стукіт. Ейла відпустила фіранку та погасила лампи, стиснувши долоні. Сіла на підлогу, піднявши руки вгору. З кінчиків пальців, мов ранішня роса з соковитого листя, зринули кульки світла. Морфиня знала, відчувала, що там не Френк. Холодне повітря зі щілин приносило чужі запахи, аромати незнайомих тіл і брудної шерсті.

П'ять світлячків злетіли до стелі. Такі, якими шахраювала Авгура,—
видимі лише власнику.

Вікно вилетіло з гучним хрускотом. Шматки скла розлетілися
кімнатою. Ейла відвернулася, прикривши очі руками, але скалок
впився над нігтем. Тіло сіпнулося, але зойк так і не зірвався.

Під натиском заскреготіли петлі входних дверей.

ВОГОНЬ, ЩО ЗОСТАВИВ СЛІД

1085 рік після Великої Битви за Танхельм

Сонце над Танхельмом засліплювало подорожнім очі. Мала шестирічна Ейла ховала голову під руками матері. Руді вуха стирчали, погойдуючись у різні боки. Вітер збивав шерсть на головах Сяйнооких, гуляв між дерев і підкидував сухе опале листя. На половину звірі, на половину люди вдихали повітря навколишнього лісу, посмикуючи чорними лисячими носами. Порипував набитий речами віз, зі стуком підстрибували скрині. Кінь натужно дихав, втрапляючи у вибоїни, та скидав головою, перечіпляючись за коріння, що стирчало з землі.

Щільніше закутавшись у накидку, Кіпаріс Сяйноока бічним зором поглядала на судженого. Погляд Бріама линув крізь ліс до Озерових поселень, звідки довелося поспішно виїхати. Морф мав брунатну шерсть, тьмяні очі й вибивався з загального вигляду сім'ї. Важка нижня щелепа норвила відхилитися, показати великі зуби, які геть не пасували дрібному хижаку. Бріам намагався не дивитися на суджену морфиню та не думати про доньку, спрямовуючи думки до столиці й нового життя. Чорняві очі, з янтарним обідком навколо райдужки, наливалися гнівом і страхом. Не хотів він покидати Озерові поселення, тікати від вологих лісів, сповнених спогадами дитинства. Там прах матері біля Серцеподібного озера та зведений власними руками будинок.

Витягнувши голову з-під руки Кіпаріс, Ейла виструнчилася. Яскраво-руда шерсть настовбурчилася. Мініатюрна копія матері оглядалася, заглядала за віз, роздивляючись дорогу. Родина оленів застигла серед дерев за чверть версти від подорожніх.

Хвицнувши повіддям, Бріам підігнав коня. Як тікати від колишнього життя, то чимшвидше, аби не зринуло бажання розвернути віз.

Сполохані рогаті з білими плямками на спинках зірвалися в гущавину, ніби Бріам призначав удари їм.

— Куди вони? — запищала Ейла, слідкуючи за стрибками оленів. Вона звелася, тримаючись за хитку спинку воза, намагаючись розгледіти звірів серед хворих, голих і мертвих дерев лісу. Колись Величного, а тепер Покинутого.

Міцно стуливши губи, Кіпаріс поглянула на Ейлу. У такому віці, коли світ поставав у формі загадки, допитливість була водоспадом, що з шумом розбивався об валуни. Погляд Кіпаріс розфокусувався, вона протягнула людські руки — шерсть над ліктями стала дибки — і заплющила очі. Усі морфи відчували магію, її залишки та наслідки. Та з малечку в Сяйноокої виходило краще за інших розрізнити магію, відчути дію та походження сил.

— Святий Лерене, Кіпаріс, хіба це до часу? — Бріам ледь обернувся і знову хвицьнув коней.

— Магія впливає на ліс,— мовила Кіпаріс.— Я відчуваю сильну й темну магію, яка намагається дібратися до нутра Величного. Вона залишає чорні сліди. Звірі бояться, а тому тікають. Йдуть до інших насаджень та полів, підіймаються до Еракоту, бо ма...

— Та досить! Не забивай їй баки магією. Вона й так знає більше за однолітків. І вміє більше, тому ми трюхикаємо до столиці.— Бріам розвернувся до доньки, примруживши очі. Темна, майже коричнева шерсть піднялася на загривку.— Твоє щастя, що королева відгукнулася й погодилася дати роботу. Нас би лінчували в Озерових. Ти ж знаєш, що означає «лінчувати»?

Кіпаріс опустила руки. Не сказати, що Бріам не любив магію, посада архіваріуса змушувала використовувати чари, але він зневажав танхельмців, які знали більше за нього. Ейла сіпнулася, заховалася за матір'ю. Відчувала — про неї мовили, мов про чужу. *Це сталося після лева чи почалося раніше?*

Змінюючи тему, Кіпаріс запитала:

— Бріаме, скільки ще їхати до Кінгтрасу?

— З годину. І не треба її захищати! Не змінюй теми. Хай вчиться приймати провину й жити з нею, а то вдягне корону на голову.— Морф знову хвицнув повіддя, підганяючи скакуна. Кінь заіржав, повернув голову, обдарувавши хазяїна осудливим поглядом.

Ейла хотіла сказати батькові, що тварина втомилася, але затнулась, страхаючись нової хвилі роздратування. Спостерігала, як змінювалася місцевість — обабіч дороги з'являлися кущі, вкриті в'язками червоних ягід. Від ягід солодко пахнуло, з домішками ледь чутної гіркоти, а гілки хилилися до землі. Мертві покручені дерева замінили багрянні сумахи вздовж дороги. Де-не-де, мов діти на ринку під ногами дорослих, стирчали молоді клени. Вони виїхали з лісу.

Піднявши погляд до горизонту, Ейла ахнула. Вигляд Кінгтрасу вибив з неї повітря. Після Озерових поселень, огороженого дерев'яним парканом міста, де тулилося по кілька хат на район, без веж і високих будівель, столиця здавалася легендарним, добрим, але таки жаским чудовиськом. Мури розбігалися кільцем, ховаючи притоки холодної Наврісти у затінку. Списами стирчали башти над брамою, а вежа східної стіни небезпечно похилилася. Припадаючи до західного муру, височів королівський замок — колиска династії Благородних, королів, що тримали владу від Великої Битви за Танхельм. Ейла спробувала порахувати вежі замку, але збилася — вищі приховували кудлаті хмари, а над меншими кружляли чайки.

За Південною брамою, на дорозі до столиці, яка веде від Самуму та міста Гірників, височіли три чорні скелі. Ледь чутно Ейла наспівала:

*Туель і Ловель за руки взялись,
Дорога між сестрами й братом.
Колись вони душі свої продали,
Врятували Танхельм з Атанатом.
Їх душі поснули, серця поєднались.
Та прокинуться вірні короні,*

*Коли зійде сонце над Фірааном,
А сяде у море на сході.*

Приспані вулкани зрідка викидали сніп іскор і чхали димом, бажаючи прокинутися.

Ейла повернула голову на схід — під небосхилом чорними цятками виднілися Степові міста. Тамтешні морфи сновигали степами, шукаючи родючий ґрунт і зелені пасовиська для худоби. Вони могли б піти далі на захід, де вологу затримували гори, де триста днів на рік буяла зелень, а мешканці вирощували важкий виноград. Дуби підіймалися схилами, на вершинах їх змінювали сосни, а на гірських кряжах — ялівець. А хмари опускалися над горами так низько, що ховали крони дерев. Але морфи Степових міст не йшли до Аарвалю, до Еракоту, не йшли до морфів Примарних боліт, озер Близнюків та гірської річки Андугаїл, де вільно гуляли дикі звірі Первісного.

— Кажуть, що під Кінгтрасом дримає великий вулкан. Підземний. Його звуть Серцем Танхельму. Легенда мовить, що коли він прокинеться, то час повернеться назад, а брат з сестрами оживуть — Атанат, Туель і Ловель,— голос Кіпаріс розігнав думки Ейли.

— Як називають Серце Танхельму, мамо?

— Еяфатлакютль, що з древньої мови первісних морфів означає «життя першого короля».— Кіпаріс звернула погляд на столицю.— Це легенди, Ейло. Старі морфи полюбляють оповідати байки, яких наслухалися за життя.

— А як його пробудити? — Ейлині вуха підстрибнули.

Кіпаріс поблажливо усміхнулася до доньки.

— Ніхто не знає, Ейло, бо на нашому віку і віку наших прадідів Еяфатлакютль не прокидався. Та дехто каже, що для цього нога тіней повинна ступити на землі Танхельму. Але все це казки. Тіні вже заходили, саме вони прогнали змієподібних. Та ніхто не прокинувся,

а трійця не повернулася до життя. Ми б знали, якби у королівстві завелися древні морфи.— Кіпаріс почухала доньку між вухами.

— Тут розмовляють загальною мовою, ма?

— Усюди розмовляють загальною. Жителі малих міст тулять до неї свої слова. Древня сконала, залишилася в назвах на заході, а мертва — то інструмент майстрів і магістрів,— Бріам вклинився у розмову. Він потрапив у свою стихію, його понесло, мов води гірської річки. Оповідка розтягнулася. Ейла ледь слухала про походження мови. Про змінення назв, про розбрат між Танхельмом, Високим Притулком і Ведмежою Рівниною, утворення Самуму і спроби Аарвалю відділитися від королівства.

Після короткої паузи Кіпаріс вимовила:

— Прекрасний і величний Кінгтрас заворожує погляд.— Очі світилися захватом, закоханістю і чимось схожим на ностальгію.

— Звідки тобі знати? Заходила туди, коли блукала Танхельмом? Хіба вони пускають жебраків? — Бріам зневажливо глянув на суджену, але Кіпаріс не надала погляду значення. Вона звикла — останні роки суджений швидко змінювався.

— Знаю. Хіба цього не достатньо?

З рухом на південь відкривалися нові простори. Яким був кордон Танхельму? Як жили в місті Гірників? Ейла хотіла побачити місцину, яка переходила то до Просторів, королівства людей, то назад до Танхельму.

Знуджена дорогою, втомлена порожнім шлунком, Ейла простягнула руку по жовтаве листя, яке кружляло навколо возу. Ліс залишився далеко позаду. Розбиту ґрунтову дорогу замінила мощена. Поодинокі клени і вільхи супроводжували подорожніх. Не перечіпляючись за коріння дерев, віз котився швидше. Вкрите червоною листвою зі срібними прожилками, при дорозі виструнчилося дерево. Ейла хотіла розгледіти листочки: жовтаві і помаранчеві, багряні і пурпурові,

зеленуваті в червоних плямах. Озерові поселення знали види рослинності, які на другий місяць жовтого сезону, після перших морозних ночей, скидали листя, що встигло змінити колір. Дерево віддалялося. Ейліні очі розширилися від розчарування і злетіла перша сльоза. Втершись рукавом, морфеня заплющило очі, зашепотівши мертвою мовою так, щоб чула тільки мати:

— Ventus. Veni. Auxilium.^{3}— Розплющила очі, поглядаючи, як зривався вітер. Він скинув накидку з плечей Кіпаріс, вирвав у Бріама повіддя й підігнав коня. Перед Ейлою виринуло створіння, схоже на дрібну видру,— сріблясте й прозоре, з маленькою мордочкою і впадинами, що нагадували очі. Морфеня протягнуло руку, але істота відскочила, підозріливо поглядаючи на заклиначку.

«Кожного разу вони ніби перевіряють, чи то досі я. Ніби я можу змінитися»,— подумала Ейла.

Вона кивнула на дерево. Видра шмигнула до різнобарвного листя, зірвала й донесла оберемок потоком повітря до возу. Набравши злісного вигляду, істота хвостом вдарила Ейлу по морді, розкидавши криваво-червоне листя на коліна. Дитя зойкнуло, але одразу ж розреготалось.

Бріам глянув на духа вітру — прозорий і ледь помітний, той кружляв навколо возу. Сяйноокий вищирив гострі зуби і поглянув на суджену, яка усміхалася з витівок доньки. Гаряча хвиля піднялася до горла морфа. Згадалося, як довелося кинути любу роботу, червоніти за доньку, не здатну стримувати емоції, писати королеві, прохаючи роботи та житла. Аби лише втекти від сорому, від поглядів «так, то у його доньки горять руки, так, то вона викликає духів». Кіпаріс легше, вона не знала батьків, не мала малої Батьківщини, морфи не шепотітимуться, не тицятимуть пальцями, коли вона повернеться до Озерових поселень. Юність морфині минала в блуканнях Танхельмом. А він, Бріам, народився і зростав в Озерових, де вони і зустрілися, коли Кіпаріс урешті осіла. Чи запитував Бріам, звідки вона родом? Так, але Кіпаріс не пам'ятала дитинства. Або пам'ятала й не бажала ділитися з судженим.

Сяйноокий заревів — не як озлоблений пес, а радше як розбуджений зі сплячки ведмідь. Ейла стріпнулася, але не опустила рук, стримуючи духа поруч. Той не звернув уваги на старшого морфа — Бріама не існувало для духа.

Глянувши на судженого, Кіпаріс вже знала, яка фраза зірветься з викривленої пащі:

— Досить, Ейло!

Вона опустила руки, погляд і відпустила духа. Востаннє вдаривши морфиню по морді, той зник, залишивши куряву з дорожнього пилу. Ейла так і сиділа, похнюпившись, розглядаючи тоненьке сюрко^{4}. Тепло ринуло руками. Образа скрутилася в животі, підштовхуючи сльози. Шморгнувши носом, Ейла глибоко вдихнула, але краще не стало. Оніміння майнуло від грудей до кінчиків пальців, а до носа вдарив запах горілої тканини.

— Ейло!

Мати схопила руки доньки і притиснула до щоки. Яскраво-руда шерсть виблискувала під денним сонцем. Зірвалися перші цівки диму.

Ейла зойкнула і забрала руки. Ледь помітний вогонь, який виривався з рук, майнув назад. Холодний залишок вітру, покинутий духом, вистудив руки.

— Контролюй себе! Так когось убити можна. А ти,— Бріам кивнув на Кіпаріс,— хочеш, аби вона ще й тебе підпалила? Тобі мало опіків?

— Ейла нам не зашкодить.

Ейла дійсно не хотіла завдавати шкоди.

• • •

Два поверхи, високі стелі, горище, три спальні та бібліотека на першому поверсі. Викладений з червоного дерева, утеплений вулканічним трасом і покритий черепицею дах. Металеві шпиці тримали скло, укріплюючи вікна. Ейла стояла посередині величезної кімнати, яка слугувала передпокоюм, вітальною, їдальною й кухнею водночас. Хризантеми виструнчилися у вазі, мов солдати на чатах, оглядаючи новоприбулих. За сходами ховалися крісла з маленьким столиком і гасові лампи на підставках. На маленьких поличках, що нагадували східці на стінах, стояли жовтаві свічки. Темні кухонні меблі, велике вікно, чорний хід і двері до харчової комори, ляда до погребу. А навпроти вхідних дверей камін, де дотлівали березові й вільхові дрова.

Будинок розташовувався в Промисловому районі. Дивився, як стежини й широка дорога збігаються до ринку та Північної брами. Знадвору рипіли вози, мурахами сновигали морфи, кричали чайки, то відлітаючи, то повертаючись до Наврісти.

Ейла підбігла до задніх дверей і визирнула у вікно. Лець підстрибуючи на місці, намагалася втримати захват, попискуючи:

— Це все наше? І озеро наше?

— Яке ще, на Леренові руки, озеро? — Бріам підійшов і виглянув у вікно.— Королева Джайна не казала, що біля будинку є ділянка землі й водойма.

— Тут можна облаштувати сад.

Кіпаріс підійшла, стала між Бріамом та донькою і, усміхаючись, наспівала:

— У моїм садочку стежечка вузьенька. Плетуть верби лози, ловлять воріженьків...

— Не грій зуби на сонці, то буде твоя морока. Займайся чим хочеш, хоч сад, хоч ліс, аби відробляла три дні на тиждень в архіві. Я сам не потягну виплатити будинок,— не відповідь, а гарикання. Бріам

піднявся сходами і крикнув згори: — Тут три спальні! Меншу малій віддамо.

Кіпаріс обняла доньку, руки якої знову запалали світлим, ледь видимим, вогнем — безневинне дитя. Боятися варто блакитного полум'я вимерлих драконів.

— Ш-ш-ш, заспокойся, а то він знову почне. Він добрий, Ейло. Я пам'ятаю його світлим морфом, який ладен був віддати життя за мене. Гадаю, він боїться того, чого не розуміє. Магія — то не букви в книгах. Не можна відкрити й прочитати. Ти колись бачила, аби він чаклував? Він знає базові заклинання. Трохи побутових чарів, трохи захисних, усе, що потрібно для роботи. Що ж говорити про вогонь? Чи про спілкування з духами? Ти ж пам'ятаєш.— Вона взялась за підборіддя Ейли й ледь присіла. Донька росла, вдавшись зростом у Бріама.— Що духів...

— Духів може викликати не кожен. Можна навчитися майстерності спілкування з дітьми Лерена, але якщо вони не відізвуться вперше, то не прийдуть уже ніколи,— прошепотіла Ейла.

— Так. Колись духи не відповіли твоєму батькові. І мені. Але сила підвладна тобі, тож... немає чого соромитися. Але дуже прошу, контролой вогонь.— Кіпаріс хотіла додати, що той з'являвся зачасто.

Гримнули вхідні двері. Ейла встигла помітити смарагдове бліо^{5} батька.

— Він почув? Знову пішов...

— Йому потрібно з'явитися до королівського розпорядника. Прийняти ключі від Головної бібліотеки й вступити в обов'язки. Від звичайного вчителя до королівського архіваріуса... Та він же не розуміє, як йому пощастило! Це не через тебе він так.

Ейла кивнула, та матері не повірила. Обернулася до вікна, вхопившись за підвіконня. За озером вітер хилитав самотній, не підвладний жовтому сезону кипарис. Ейла вловила гру слів з іменем матері, яку не

помічала раніше. Звучало мов глузування — високе дерево та дрібненька морфиня, яка ледь діставала грудей Бріама.

Озеро виблискувало під Головним Світилом. Холод пробирався до кісток, незважаючи на ще теплий день. І від батькових слів і поглядів били дрижаки. Ейла махнула рукою — і, на здивування малої морфині, з вогнища в каміні посипалися іскри.

Кіпаріс відвернулася розглянути хризантеми. Озерові поселення простягалися на північному сході, білий сезон приходив раніше, не даючи сезону жовтих квітів розгулятися. Як же вона сумувала за буянням кольорів Кінгтрасу. Сіпнула носом, вдихаючи повітря, брови підскочили вгору. Пахло горілим деревом, але не березою і вільхою, а червоними породами. Погляд метнувся до камінної кладки в кутку, де готували їсти. Повернула голову до Ейли — з-під рук доньки палало, випльовуючи дим, підвіконня.

Кіпаріс кинулася до доньки. Відірвала від вікна, але не притягнула. Блакитний вогонь гуляв руками, здіймаючись до ліктів, торкався шерсті, тягнувся до шиї. Повітря нагрівалося — Кіпаріс стало спекотно в тонкій сукні.

— Заспокойся, Ейло. Глибоко дихай. Рахуй до десяти. Перераховуй назви квітів. Не думай про Бріама! — Якщо він говорив про Ейлу мов про чужу, то й Кіпаріс поводитися відповідно. Життя лине до життя, а за око платять оком.

Вогонь гаснув, блакить переливалася помаранчевими й жовтавими пасмами. Мати тримала доньку в витягнутих руках, боялася притискати рідне тільце. Блакитне полум'я, торкнувшись тіла, могло огорнути Кіпаріс, пропекти до кісток, убити, залишивши дрібку попелу. Вони з Бріамом потрапили в зачароване коло. Батько не вітав магічні особливості доньки, породжуючи в ній ті самі здібності. Відколи це почалося? Після того лева з іграшкою Бріама прорвало на відкриту неприязнь. А от злісні погляди почалися від самого народження, коли з першим криком, першим голодним плачем Ейлині руки вкрилися вогнем. Він не брав доньку на руки, ба навіть за руку. Кіпаріс, як могла, пояснювала Ейлі, що магічні особливості — то дар

Лерена. З цим потрібно навчитися жити, але мати всяко оминала запитання доньки: «Кого ти ще знаєш з подібним?». І не згадувала про Леренові прокляття.

Хвилини тягнулися. Вогонь зберігав залишки блакиті. Вперше це тривало так довго. Кіпаріс глянула на підвіконня, де залишився чорний відбиток долоні, з якого здіймався сірий дим.

У двері делікатно постукали. Очі матері й доньки зустрілися.

— Йди на двір. До озера. Спробуй водою загасити полум'я, хоча б трішки. Не перебивай, я знаю, що ти радше випаруєш ту водойму, але спробуй. Дихай, рахуй, думай про квіти та духів. Якщо вдасться, то повернешся сюди. Як ні, то залишайся там. Потім підемо розбирати речі з возу.— Кіпаріс витирала Ейлині сльози й кивнула на задні двері.
— Йду! Хвилинку, будь ласка!

Кіпаріс підійшла до підвіконня, поклала на чорний слід руку. Сконцентрувавшись на магії вогню, вона уявляла, як слід розвіювався за вітром. Той піддався, зникнувши.

Скинувши на стілець чорний плащ, Кіпаріс кинулася до дверей. Від думки, як вони грітимуться холодними вечорами навколо Ейлиних рук, вона засміялася.

Кіпаріс відчинила двері й мало не сахнулася — на порозі стояла морфиня-шакал. Сіреньке хутро з піщаним підпалом і довга масивна морда робили її схожою на вовчицю. Широкі рожевуваті вуха сіпнулися від усмішки, а блакитні очі задоволено примружилися. Гостя розвела сапфірову сукню, підперезану шнурівками та поясом, імітуючи реверанс. Позаду, зчеплений під шиєю застібкою у формі грифона, майорів синій плащ. Кіпаріс опам'яталася, коли брови гості дотягнулися майже до вух.

Сяйноока випросталася, відступила на крок і схилилась, ледь присівши.

— Королево Джайно, я не знала, що ви вирішите особисто провідати нас...

— Святий Лерене, Кіпаріс, підведися й не влаштовуй вуличну виставу.
— Джайна зайшла і обійняла Сяйнооку, ставлячи її на рівні ноги. Помахом руки зачинила двері. З двору позаду будинку долинув плюскіт.— Вона біля водойми?

Кіпаріс кивнула.

— Бріам пішов до замку. Здається, він...

— Здається, він сам знайде розпорядника. Моя присутність не обов'язкова. А тепер,— королева відступила, тримаючи руки на плечах Кіпаріс,— дай я тебе обійму, як слід.

Джайна притиснула Кіпаріс так міцно, що тій не стало чим дихати. Лисиця-морф виборсалася, відсапалася і глянула на подругу дитинства.

— Ти прийшла сама?

Закотивши очі до стелі, королева засміялася. Вона мала високий, пронизливий голос, що нагадував шкрябання кігтями по склу.

— Я тебе прошу. Тільки-но я виходжу з покоїв, як до мене пристають вартові, ніби я йду на учту, а не прогулятися, як сьогодні.— Підійшла й затягнула фіранки, зоставивши віконниці відчиненими.— Надворі Арктус Нічний та Френк Сірий. Уявляєш? Не знаю, яким батькам спало на думку так назвати сина. Френк,— вона цмокнула язиком, ніби намагалася видобути смак зі слова.

— Це ж діалектизм Річкових поселень. Якщо перекласти на загальну мову, то озн...

— Вільний. Я знаю. Можливо, вони були прислужниками чи рабами і так позначили нову сторінку в історії Сірих. Неважливо.— Джайна обернулася до Кіпаріс, аж довгі рукави сукні обплелися навколо талії.

Ейла не поверталася. Кіпаріс визирнула у вікно — донька гралася камінцями, запускала пласку гальку по воді. Та плюскала, бризкала в боки. Їй здалося, що вона побачила сріблястий пар над водою, але кліпнула і мара розвіялася.

— Усе добре? — Джайна схилила голову набік, втім, швидко збайдужіла і сіла за стіл. Коли весь Танхельм твій, то запрошення не потрібні. Якби це була не Кіпаріс, то вона б не стала й у двері стукати. Замків не існує для Джайни, для неї всі двері відчинені.

Сяйноока стала до кухні, дістала помахом руки склянки, і, ледь зігнувши пальці, наповнила гарячою водою кухоль.

— У ящиках чай. Глянь, я принесла зранку разом з хризантемами.

Кіпаріс пірнула до нижнього ящика, обдарувавши перед цим Джайну здивованим поглядом. Знайшла в банці корінь цикорію, а поруч загорнутий у папір чай. За дві хвилини, паруючи, напої опинилися на столі.

— Ейли довго не буде? Ейлою ж звуть? Я нічого не плутаю? Від тебе давно не приходило листів та послань. Я знаю, що ти не вмієш створювати Епістулу, але ж поштарі є і в Озерових поселеннях.

Епістула — прогалина в знаннях Сяйноокої. Магічний вихор, тунель, який протягувався від одного морфа до іншого, розриваючи простір. Усередину закидали листи, і вони моментально, визначаючи отримувача, вилітали до рук з іншого боку. Поштові тунелі, синювате блимотіння довго не мали імені. З'явилося воно років чотириста тому, точніше Кіпаріс пригадати не могла, коли маг Епістул провадив експерименти з магією переміщення. У тунель летіли найрізноманітніші предмети: дошки, пера, чорнильніці, свічки, книги, одяг... Навіть коти й собаки. Неживі предмети вилітали по той бік пошарпаними та надтріснутими, а от тваринам велося гірше — вони втрачали орієнтацію в просторі, перекидалися, гарчали та пищали, плазуючи, мов сліпі немовлята. За місяць-другий побічна дія минала або тварина вмирала. А потім, набравшись сміливості, підкріпивши дурість медовухою, Епістул сам зайшов у магічний тунель.

Опісля мага-експериментатора не бачили, а тунель назвали на його честь, як нагадування. Тунель Епістула.

Кіпаріс міцно стулила губи, не бажаючи відповідати. Та й що сказати? Що вона обрала доньку, а не близьку подругу? Що, хай би куди вона пішла, Бріам плентався слідом? Вона ж просила зостатися біля Озер, казала, що виїде з Ейлою, але він не пускав. Не слід, не можна розривати сім'ю, як страждати, то всім разом. Відданість? Любов? Кохання? Кіпаріс бачила егоїзм, кожен живив внутрішнього звіра, і вона не виняток. Зобов'язана Благородним, розірвала з ними зв'язки, ніби минулого не існувало. Історія то найкращий і найвищий учитель з найгіршими учнями світу. Лерен умів повертати та забирати борги, і колись Кіпаріс поплатиться за нехтування. Але ж не сидіти на двох стільцях одночасно. Як без болю поєднати минуле й теперішнє?

Джайна огледіла кімнату. Погляд зупинився на підвіконні, де чорний слід набирав колишнього смоляного кольору.

— О-о-о,— протягнула Джайна.— Вогонь. Він так і не залишив її? Пам'ятаю, в останньому листі ти писала, що вона народилася, ніби вийшла з вогню, а руки вкривало блакитне полум'я. Вогонь драконів, вогонь колишніх повелителів світу і богів наших сусідів з плоскими обличчями. Опісля,— зацікавленість у голосі зникла, натомість з'явилася образа,— ти не писала. Щезла на шість років, аж поки не попередила, що до мене звернеться Бріам.

Кіпаріс відвела погляд. Виглядало так, ніби вона використовувала Джайну. А якщо сказати, що вона перетворила проблему на можливість повернутися? Королева простягнула руку й узяла Кіпаріс за підборіддя. Трав'яністі очі Кіпаріс зустрілися з блакиттю погляду королеви. Джайна не відводила погляд, не відпускала голову подруги.

— Ти можеш вільно розмовляти зі мною, Кіпаріс. Я обурена, зла, ображена, але я вмію пробачати. І саме це я зробила того дня, коли відповіла на твій лист. Роки нічого не змінили. Кінгтрас твій дід, ти повернулася. Я досі твоя покровителька, подруга, майже сестра... Ти розповіла Бріаму, що зростала в замку до тринадцяти літ?

— Ні, королево...

— Джайна. Коли поруч нікого — просто Джайна. Покровителька, Кіпаріс, то не володарка і не королева.

— Джайна,— як дивно смакував простий і звичний варіант.— Він досі гадає, що в дитинстві я бродила землями Танхельму, кинута непутящими батьками.

— Ну-у-у,— протягнула Джайна, не приховуючи посмішку.— Частина ж правда. Батьки твої були непутящі. Добре, що хоч підкинули до храму, де тебе знайшла моя мати. Жінка, яка

дала тобі ім'я, з настільки великим серцем, що воно вміщало з десятків морфів, не беручи до уваги мого батечка,— королева замружилася від спогадів.— Шкода, що віспа забрала їх. Але тішуся, що в час пошесті ти жила в Озерових поселеннях.— Королева відпустила Кіпаріс, а погляд знову перемінився. Вона хотіла сказати, що Кіпаріс не прибула на придання вогню, не прийшла до в'язів, не попрощалася з названими батьками, не з'явилася, коли убили брата... Але змовчала.

Кіпаріс наливала чай, раз у раз поглядаючи крізь вікно до озера, слухаючи, як хлюпоче надворі.

Ноель дала Кіпаріс ім'я в перший же день, коли дістала маленьке, яскраво-руде морфеня з кошика на східцях храму. Означало воно назву дерева, лише вимова змінена на манеру говору Лісових сіл. Чого не дали Благородні, так це свого прізвища й титулу. Кіпаріс зрозуміла причини, коли почала вивчати історію,— піддані Танхельму не дадуть посісти трон приймаку, годованцю чи бастарду, доки животіє істинна династія. Кіпаріс відпустила і забула. Вона не бачила себе в залі, за паперами, з промовами. Її нарекли Низькорослою, та Кіпаріс відмовилася від назвиська, прийнявши Бріамове прізвище Сяйноока.

— Я підготувала водойму тиждень тому. Вона штучна,— почала Джайна,— тримається на магії. Бачила б ти очі морфів, коли пустовище замінила вода. Стало легше дихати.

КУПИТИ